

Резюме. Та часть современной науки уголовного права, которая влияет на правоохранительную деятельность, не соответствует задаче охраны прав и свобод человека и гражданина. Использование этого вывода может служить отправной точкой для диагностирования уголовно-правовых проблем и предложения путей их решения.

Литература:

1. Москаль Г. В Украине за год более чем в три раза вырос уровень преступности // Зеркало недели [Электронный ресурс] : <http://zn.ua/UKRAINE/moskal-zayavil-o-bolee-chem-troekratnom-roste-prestupnosti-v-ukraine.html>.

2. Кармазин Ю. Уровень преступности в Украине стал угрожать национальной безопасности // From-UA [Электронный ресурс] : <http://www.from-ua.com/news/6f92b1898428a.html>.

3. Портников В. Путин, Дед Хасан и бочка с цементом [Электронный ресурс] : // Главред / Блоги http://glavred.info/avtorskie_kolonki/putin-ded-hasan-i-bochka-s-cementom.html.

4. Несмотря на отдельные позитивные изменения, проблема остаётся очень тяжёлой / Пытки и жестокое обращение [Электронный ресурс] : // Информационный портал Харьковской правозащитной группы : <http://www.khpg.org/ru/index.php?id=1340746296>.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ УЧАСТІ ПРОКУРОРА У СУДОВИХ ДЕБАТАХ

Лапкін Андрій Васильович

кандидат юридичних наук, асистент кафедри організації судових та правоохоронних органів Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

e-mail: an.lapkin@gmail.com

Ключові слова: прокурор, судові дебати, обвинувальна промова, судовий розгляд, кримінальне провадження.

Актуальність дослідження обраної теми зумовлена прийняттям нового КПК України і необхідністю перегляду у зв'язку із цим тактики і методики участі прокурора у кримінальному провадженні на всіх його стадіях, зокрема у судових дебатах.

Участь прокурора у судових дебатах є підсумком всієї його діяльності у судовому розгляді і покликана увібрати у себе всі досягнуті прокурором при цьому результати. При цьому вона узагальнює не лише його попередню діяльність з підтримання державного обвинувачення, а й всю участь у конкретному кримінальному провадженні, оскільки, відповідно до ч. 2 ст. 37 КПК України, прокурор здійснює повноваження прокурора у кримінальному провадженні з його початку до завершення.

Участь прокурора у судових дебатах починається з виголошення ним обвинувальної промови. Ця промова прокурора має містити відповіді на всі ті питання, які суд вирішує при ухваленні вироку. У науковій юридичній літературі звертається увага на те, що послідовність викладення даних елементів, а також їх зміст і обсяг можуть бути різними і являють собою тактичне рішення державного обвинувача у кожній конкретній ситуації [5, с. 166]. Проте, як справедливо наголошує П. М. Каркач, всі вони повинні бути логічно пов'язані між собою: при оцінці суспільної безпеки злочину дається характеристика суспільної небезпеки вчиненого, оцінка заподіяної соціальної шкоди, вони мають бути пов'язані з конкретними фактичними обставинами, які розглядаються [1, с. 140]. Отже, всі елементи обвинувальної промови необхідно сприймати в єдності і цілісності, вони є взаємопов'язаними і логічно взаємообумовленими між собою.

При цьому загальними вимогами до обвинувальних промов, на наш погляд, є такі:

Змістовність. Промова має бути глибокою за змістом та містити в собі оцінку всіх досліджених у судовому розгляді обставин, а також соціальної шкоди, заподіяної злочинцем, що дає змогу переконати суд, інших учасників судового провадження та всіх присутніх у судовому засіданні в справедливості й обґрунтованості засудження винного.

Конкретність. Промова не повинна містити загальних, абстрактних декларацій, питань, що не стосуються судового провадження. Прокурор має дотримуватися конкретних фактів і обставин, що були предметом судового дослідження.

Обґрунтованість. Кожне положення промови має бути обґрунтоване доказами, що робить висновки прокурора очевидними для суду і всіх присутніх. Це передбачає досконале знання прокурором матеріалів провадження і його тверду переконаність у правильності своєї позиції. Як справедливо наголошується у науковій юридичній літературі, прокурор зможе переконати суд і слухачів у доведенні обвинувачення лише в тому разі, коли він конкретно й ретельно проаналізує всі докази і переконається особисто, що вони підтверджують пред'явлене обвинувачення [2, с. 143].

Ясність і чіткість. Промова має бути логічно послідовною, такою, щоб її зміст був доступним, зрозумілим і переконливим, сприймався легко й однозначно і не допускав сумнівів чи непевності у процесуальній позиції прокурора. Як справедливо вказує Ю. Є. Вінокуров, промова прокурора повинна бути не тільки професійна, переконлива логікою дослідження і пред'явлення доказів, аналізом законодавства, але і дохідлива для сприйняття непрофесіоналів за своєю формою, емоційною напруженістю, чіткості структури і виразу думки [4, с. 317].

Культура і грамотність. Промова повинна викладатися мовою судового провадження, з додержанням норм офіційно-ділового стилю, із застосуванням прийомів ораторського мистецтва.

КПК України та Закон України «Про прокуратуру» не містять будь-яких вимог до оформлення обвинувальної промови прокурора. З огляду на те, що вона проголошується усно, обвинувальну промову не можна розглядати як якийсь документ. Проте відповідно до п. 22 наказу Генерального прокурора України № 4 гн від 19.12.2012 «Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні», готуючись до судових дебатів, прокурори мають складати письмові промови або їх тези. Додержання цієї вимоги дає можливість вищестоящим прокурорам оцінити законність і обґрунтованість позиції прокурора під час судового розгляду, належно організувати роботу щодо оскарження судових рішень тощо.

Процесуальний порядок проголошення прокурором обвинувальної промови визначається КПК України (ст. 364). Прокурор проголошує обвинувальну промову на початку судових дебатів. Якщо в судовому розгляді брали участь декілька прокурорів, у судових дебатах на їхній розсуд має право виступити один прокурор або кожен із них обґрунтовує у промові свою позицію у певній частині обвинувачення.

Після проголошення обвинувальної промови прокурора з промовами виступають потерпілий, захисник, обвинувачений, інші учасники судового провадження. Після закінчення промов учасники судових дебатів мають право обмінятися репліками. Право останньої репліки належить обвинуваченому або його захиснику. Учасники судового провадження мають право в судових дебатах посилатися лише на ті докази, які були досліджені в судовому засіданні. При цьому суд не має права обмежувати тривалість судових дебатів певним часом. Після оголошення судових дебатів закінченими суд надає обвинуваченому останнє слово.

Таким чином, проголошена прокурором обвинувальна промова визначає зміст і спрямованість судових дебатів. В підсумку вона лягає в основу ухвалення вироку суду, адже формування внутрішнього переконання у суддів значною мірою відбувається під час судових

дебатів, коли всі його учасники намагаються довести суду відповідність своєї позиції дослідженим у судовому розгляді доказам [3, с. 753].

Належна і професійна участь прокурорів у судових дебатах дає змогу не лише забезпечити виконання завдань кримінального провадження, а й сприяє утвердженню авторитету прокуратури як органу державної влади і конкретного прокурора як її представника в очах суспільства, оскільки саме цей етап судового розгляду разом із проголошенням вироку має найбільше виховне і соціальне значення. З огляду на це, державні обвинувачі та керівники відповідних прокуратур повинні забезпечити підвищення професійної майстерності у цьому напрямі.

Література

1. Каркач П. М. Державне обвинувачення в суді: конституційна функція прокуратури : Навч.-метод. посіб. / П. М. Каркач. – Х. : Право, 2007. – 208 с.
2. Каркач П. М. Організація роботи прокуратури міста, району. Методичний посібник з організації роботи в міських, районних прокуратурах / П.М. Каркач. – Х. : Право, 2008. – 352 с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / За загальною редакцією професорів В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумила. – К. : Юстініан, 2012. – 1224 с.
4. Прокурорський надзор : учебник / Винокуров Ю. Е. [и др.] ; под общ. ред. Ю. Е. Винокурова. – 9-е изд., перераб. и доп. – М. : Издательство Юрайт, 2011. – 490 с.
5. Руководство для государственных обвинителей: криминалистический аспект деятельности / Под ред. О. Н. Коршуновой. – СПб. : Издательство «Юридический центр Пресс», 2003. – 688 с.

УКЛАДАННЯ ДОГОВОРІВ МІЖ ПОДРУЖЖЯМ, ЯКІ НЕ ЗАБОРОНЕНІ ЗАКОНОМ

Лаптії Оксана Юріївна

студентка-магістр юридичного факультету

Харківського національного університету

імені В. Н. Каразіна

e-mail: OksanaLaptij@mail.ru

Ключові слова: договір, подружжя, спільне майно, шлюбний договір.

Здійснюючи повноваження співвласників, подружжя має право укладати між собою всі договори, які не заборонені законом (ч. 1 ст. 64 СК України)[1].

В даному випадку необхідно відзначити, що в юридичній літературі *відношення до укладення договорів між чоловіком і дружиною були різні.*

Ряд авторів вважають, що договори, які укладаються між чоловіком і дружиною не містять під собою правового підґрунтя, яке б відіграло самостійну роль в процесі регулювання майнових відносин подружжя. Крім того, поняття «*договір, укладений між чоловіком та дружиною*» замінюють поняттям «погодження», «юридичний акт», «двосторонній акт» [2, с. 134-135; 19, с. 63; 42, с. 28, 62-63]. Інші автори вважають, що між чоловіком та дружиною можуть укладатися договори, однак зазначають, що вони не вступають між собою в договірні відносини, за виключенням договору дарування [3, с. 104]. Деякі автори вважають, що договори, які укладають чоловік і жінка щодо спільного майна за формою і за змістом *аналогічні цивільно-правовим договорам* учасників спільної власності [4, с. 58].